

NEVEK KÖZÖTT: A 21. SZLOVÁK NÉVTUDOMÁNYI KONFERENCIA

2019. szeptember 10–12. között Nyitrán a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetemen találkoztak a névtan (onomasztika) hazai kutatói. A tudományos konferencia a Bölcsészettudományi Kar Szlovák Nyelv és Irodalom Tanszéke, a Közép-európai Tanulmányok Kara Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézete, a Szlovák Nyelvtudományi Társaság (Slovenská jazykovedná spoločnosť pri JÚLŠ SAV) és a Szlovák Névtudományi Bizottság (Slovenská onomastická komisia pri JÚLŠ SAV) együttes szervezésében valósulhatott meg. A konferencia előkészítő bizottságát a hazai névtudomány jeles képviselői, Jaromír Krško (Bél Mátyás Egyetem, Besztercebánya), Martin Ološtiak (Eperjesi Egyetem, Eperjes), Juraj Hladký (Nagyszombati Egyetem, Nagyszombat), Bauko János (Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra) és Iveta Valentová (Szlovák Nyelvtudományi Társaság–Slovenská jazykovedná spoločnosť pri JÚLŠ SAV) alkották. A rendezvény két fő szervezője Bauko János (Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Nyitra) és Tomáš Bánik (Szlovák Nyelv és Irodalom Tanszék, Nyitra) voltak. A tanácskozás témája a *Tulajdonnevek interdiszciplináris kontextusban* volt.

A névtan kutatói kezdetekben különböző tudományok (néprajz, történettudomány, földrajztudomány, régészet) keretein belül foglalkoztak a nevekkal, s csak később vált a tulajdonnév a névtudományi kutatások tárgyává. Vincent Blanárnak köszönhetően alakult meg a Szlovák Névtudományi Bizottság (Slovenská onomastická komisia) a Szlovák Tudományos Akadémián belül 1964. december 8-án, mely intézményes keretek közt biztosította a névkutatás

szervezettebbé válását. Az első elnöke Vincent Blanár lett, jelenleg Juraj Hladký vezeti a bizottságot. Az első Szlovák Névtudományi Konferenciát 1967-ben szervezte a Szlovák Névtudományi Bizottság (Bauko, 2008, 185).

Nyitra ötödik alkalommal adott otthont hasonló tanácskozásnak, legutóbb 1994-ben. A mostani tanácskozás mintegy hetven előadás hangzott el. A résztvevőket Jarmila Maximová dékán asszony köszöntötte. A hazai névtanósokon kívül egyéb országok (Csehország, Lengyelország, Ukrajna, Németország) kutatói is részt vettek a rendezvényen. Az elméleti plenáris előadások után két szekcióban zajlott a tanácskozás. A plenáris részben az eperjesi Martin Ološtiak a névtan és a lexikális motiváció viszonyrendszerét vizsgálta fel, a besztercebányai Jaromír Krško az autónevekről tartott előadást, Juraj Hladký–Imrich Horňanský pedig a földrajzi nevek standardizálásáról érkezett. A konferencián a helynevekkel foglalkozó előadások domináltak, de egyéb névfajtákkal (állat-, intézmény- és írói nevek, barlangnevek) is foglalkoztak a kutatók. A konferencián terítékre kerültek a víznevek (hidronimák) is (Török Tamás: *A Dunaszerdahelyi járás vízneveinek funkcionális-szemantikai kutatása*). A névfajta kutatása az utóbbi években lendült fel újra, melyet egykor Vladimír Šmilauer kezdeményezett. Egy különálló kutatócsoport foglalkozik a témával. 2005-ben jelent meg Jaromír Krško „Spracovanie hydronymie Slovenska” (Szlovákia vízneveinek feldolgozása) című monográfiája, mely kiindulópontot jelentett a névtanósoknak. A konferencián a névtan általános kérdéseivel és a névelmélettel is foglalkoztak az előadók. A hazai és külföldi

előadók mellett a szlovákiai magyar névtan jeles képviselői is felsorakoztak. Bauko János a nyelvi tájkép interdiszciplináris beágyazottságáról, Angyal László Rimaszombat névszemiotikai tájképről, Szabómihály Gizella Szlovákia mikrorégióinak elnevezéseiről tartott előadást a szlovák–magyar kommunikációban. Presinszky Károly a csallóközi helységnevek nyelvjárási és kontaktológiai jelenségeivel foglalkozott. A Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetéből a fentebb felsorolt nyelvészekon kívül az irodalmárok is tartottak előadást: Benyovszky Krisztián az irodalmi álnevekkel és az irodalmi fikcióval foglalkozott, N. Tóth Anikó Grendel Lajos regénytrilógiájában (Nálunk New Hontban) vizsgálta a tulajdonneveket, Petres Csizmadia Gabriella pedig a mesebeli, fantasztikus neveket vette szemügyre. A névtudomány oktatásának köztudottan hagyományai vannak a nyitrai magyar intézetben. Pozsony mellett napjainkban magyar nyelven csak Nyitrán hallgatható a névtan mint választható tantárgy a szlovákiai felsőoktatásban.

A konferencia hangulatát a kötetlen beszélgetések, az esti programok, a városnézés és a jóízű eszmecserek is színesítették. A tanácskozás végén a szervezők ígéretet tettek, hogy a jövőben is megszervezik a következő szlovák névtani tanácskozást.

Angyal László

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

■ Bauko János, 2008. *A szlovák névtudomány múltja és jelene*. In: Névtani Értesítő 30., 2008, 185–193.